

# WIADOMOŚCI TARNOWSKIE



Ilustrowany tygodnik polityczny, gospodarczy, społeczny i informacyjny.

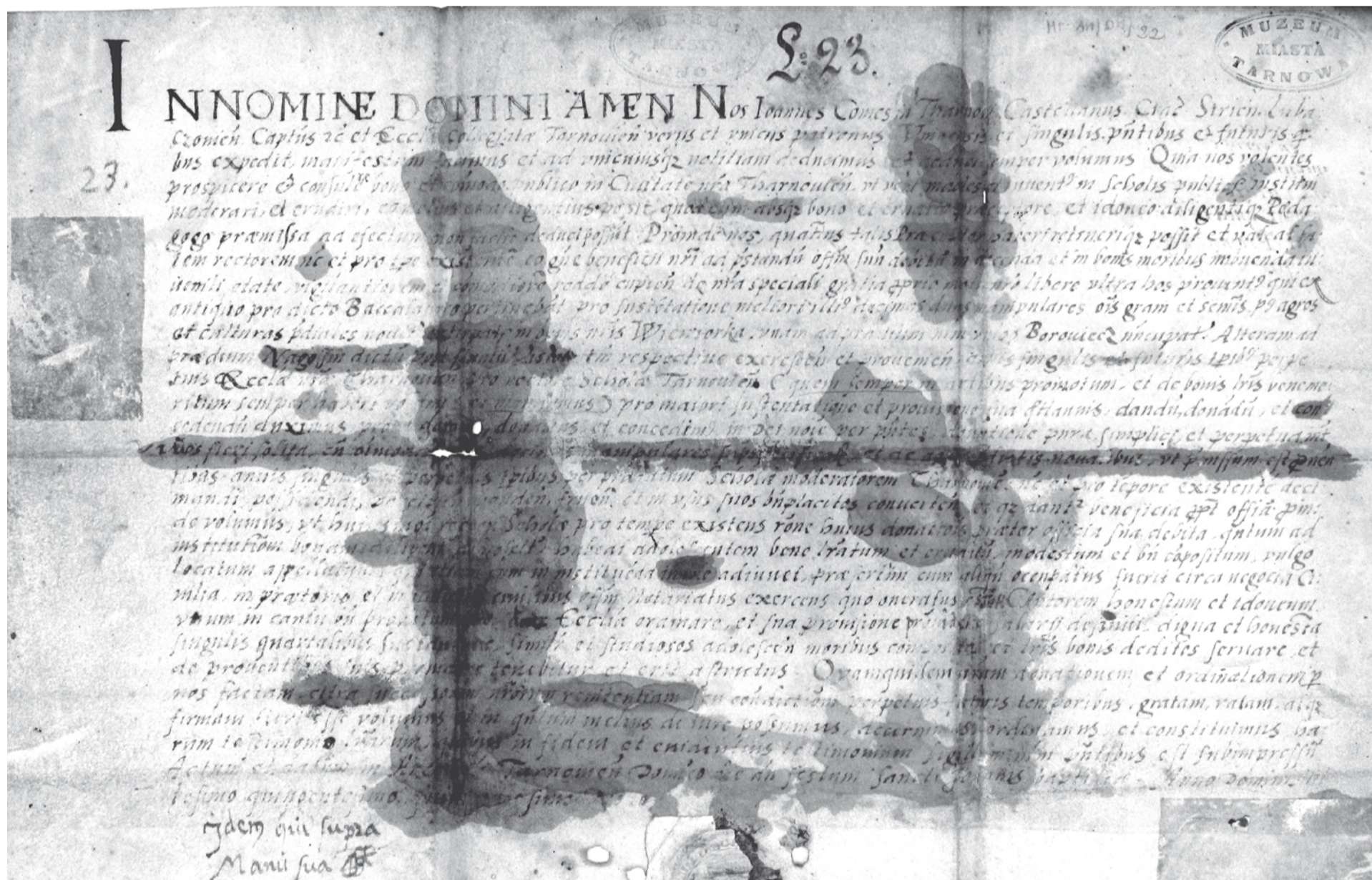
Rok V.

Tarnów, dnia 25-26 września 2009 r.

Nr. 19

Redakcja i Administracja: Urząd Miasta Tarnowa, Wydział Marki Miasta, ul. Rynek 7, 33-100 Tarnów

## 450 lat tradycji szkolnictwa w Tarnowie Od fundacji hetmana Jana Tarnowskiego do I Liceum Ogólnokształcącego



W Imię Pańskie Amen.

My, Jan hrabia tarnowski, kasztelan krakowski, stryjski, lubaczowski, hetman etc., jedyny wierny patron kolegiaty tarnowskiej, wszystkim i każdemu z osobna, tym obecnym i przyszłym, dla których to jest przydatne, jawnym czynimy i do wiadomości każdego podajemy i zawsze podawać chcemy:

Patrząc w przyszłość i uznając to dla dobra i pożytku publicznego, pragniemy, aby w naszym mieście Tarnowie w szkołach publicznych można

było lepiej i gorliwiej kształcić utalentowaną młodzież i odpowiednio ją prowadzić.

Ponieważ bez dobrego i wykształconego nauczyciela oraz odpowiedniego i sumiennego pedagoga niełatwo można osiągać dobre wyniki końcowe, a zatem skoro można mieć takiego nauczyciela, który podałby zadaniu i utrzymać go, to my, pragniemy takiego rektora bardziej uważanego i czynnego powołać teraz i na określony czas według naszego przyzwolenia i zobowiązać go do wzięcia na siebie obowiązków w nauczaniu i wpajaniu dobrych obyczajów.

Na mocy naszej specjalnej łaski, z naszej własnej nie przymuszonej woli uważamy, że należy corocznie dać, podarować, przekazać rektorowi szkoły tarnowskiej dla lepszego jego utrzymania i pod jego własną opiekę dwie dziesięciny snopowe wszelkiego zboża i ziarna, następnie pola i uprawy ziemskie z nowo wykarczowanych pól w dobrach naszych Wiewiórka, poza tymi płoami, które od dawna przez zapis dotyczyły bakałarza. Jedna dziesięcina dotyczy posiadłości naszej ziemskiej ogólnie zwanej Borowiec, druga posia-

dłości zwanej Nagoszyn po rzekę Wisłokę, i odnosi się to tylko do plonów wyrosłych i dojrzałych. Uważamy, że należy dać, podarować, przekazać w kolejnych latach, przyszłych i na wieczność kościołowi naszemu tarnowskiemu dla rektora, którego zawsze chcemy i pragniemy uważać za człowieka obrotowego w sztukach wyzwolonych i bardzo zasłużonego dla dobra literatury.

Według tego jak dajemy, darowujemy, przekazujemy w imię Pańskie z pomocą obecnych darowizna ta zwykła stać się wśród żywych darowizną jasną, zwyczajną, i dożywotnią.

Wraz z wszelką władzą dajemy w poszczególnych latach i po wsze czasy dziesięciny snopowe wyżej wyszczególnione i z pól zwanych ugorami wydającymi plony jak to przedstawiono, dla wymienionego wcześniej kierownika tarnowskiej szkoły utrzymującego się teraz i w określonym czasie z pobierania dziesięciny, która powinna być

posiadana, otrzymywana, sprzedawana, używana i obracana na miły pożytek własny.

Ponieważ dobra są dawane dla pełnienia obowiązków, a zatem chcemy, aby rektor tego rodzaju szkoły utrzymując się przez określony czas z korzyści tej darowizny wyróżniał się oprócz wypełniania własnych obowiązków tak gorliwością jak i dobrem względem kształcenia.

Aby utrzymywał młodzieńca dobrze wykształconego i uczonego, umiarkowanego i dobrze ułożonego pospolicie zwanego lokatem, który by także sprzyjał mu w kształceniu talentów, zwłaszcza kiedy ten będzie zajęty sprawami obywatelskimi w urzędzie i działalnością publiczną wypełniając urząd sekretarza, którym został obciążony.

Także będzie zobowiązany osadzić na urzędzie kantora, męża uczciwego i uznanego w śpiewie dla ozdoby kościoła i będzie troszczyć się o niego i utrzymać w poszczególnych kwartałach

za należne mu godne i uczciwe wynagrodzenie. Podobnie i studiującą młodzież dobrze ułożoną pod względem obyczajów i oddaną sztukom wyzwolonym będzie zobowiązany strzec oraz starać się o jej wyniki.

Pragniemy by jakakolwiek jest nasza darowizna i porządek przez nas uczyniony stała się bez opierania albo sprzeciwiania się naszych następców po wsze czasy godną, prawomocną i trwałą.

Najlepiej jak możemy, według prawa, postanawiamy, zarządzamy, i ustanawiamy świadectwem tego zapisu, dla którego została przy obecnych odcisnięta nasza pieczęć dla potwierdzenia i lepszego uwierzytelnienia.

Dokonano i dano w zamku naszym tarnowskim w Dzień Pański przed świętem Św. Jana Chrzciciela w roku Pańskim 1559.

Ten sam, który powyżej swoją ręką podpisał.  
(Akt donacji, tłumaczenie z łac.)

## 450 lat tradycji I Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie

„I Liceum Ogólnokształcące im. K. Brodzińskiego w Tarnowie jest kontynuacją szkoły, która z parafialnej w XV wieku, stała się kolonią akademicką (1756), a następnie w 1784 r. gimnazjum” – tak Antoni Sypek rozpoczyna swą monografię najstarszej tarnowskiej szkoły. Początki edukacji w Tarnowie to szkoła kolegiacka, którą akt donacji wydany w czerwcu 1559 roku przez hetmana Jana Tarnowskiego przekształcił w „szkołę uczoną retoryczno-humanistyczną”, czyli tzw... Gimnazjum. Szkoła mieściła się w Domu Mikołajowskim przy Placu Katedralnym i liczyła 30-50 uczniów oraz 2-3 nauczycieli, którzy musieli być absolwentami Akademii Krakowskiej. Rektorzy szkoły byli bakałarzami i magistrami filozofii, co zapewniało szkole wysoki poziom. Związki z najstarszą polską uczelnią zacieśniły się zresztą w XVIII,

kiedy nastąpiło włączenie Gimnazjum w system szkolny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kolonia akademicka w Tarnowie, której profesorów wyznaczał rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, została uruchomiona w 1760 roku. A w 1784 r. włączono ją w austriacki system szkolny i przemianowano na cesarsko-królewskie gimnazjum. Jego uczniem mógł być chłopiec, który ukończył szkołę powszechną i znał biegle język niemiecki. Pomimo intensywnej germanizacji, uczniowie gimnazjum wzięli liczny udział w powstaniu listopadowym, wydarzeniach 1848 roku, a zwłaszcza w powstaniu styczniowym. Warunki lokalowe szkoły były trudne: do roku 1849 młodzież uczyła się w budynku dawnej kolonii akademickiej za katedrą, później przejściowo w salach Seminarium Duchownego przy dawnej ulicy Seminaryjnej, a w roku 1877 roku wybu-

dowano, przy tej samej ulicy obecnie noszącej nazwę Józefa Piłsudskiego, nowy gmach szkolny, który jest do dzisiaj siedzibą I Liceum Ogólnokształcącego. Niedługo później przed budynkiem gimnazjum stanęły dwa pomniki słynnych absolwentów: Kazimierza Brodzińskiego, (który od 1921 roku jest także patronem szkoły) i Józefa Szujskiego. W roku 1937 utworzono pierwsze klasy licealne, a szkołę przemianowano na I Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. K. Brodzińskiego. W czasie II wojny światowej szkoła oficjalnie została zlikwidowana, ale nauczanie odbywało się na tajnych kompletach. Po wojnie przeszła wiele reform, między innymi w 1962 roku przekształcono dawne Gimnazjum męskie w szkołę koedukacyjną. Obecnie szkoła liczy 936 uczniów i 68 nauczycieli.

*Szanowni Miłośnicy  
oraz Przyjaciele I Liceum Ogólnokształcącego,  
świętuje najstarsza tarnowska szkoła – to powód do dumy,  
nie tylko dla Uczniów, Rodziców, Absolwentów, ale i mieszkańców  
Tarnowa i okolic. To Jubileusz wszystkich bez wyjątku Pracowników.  
Powołanie zacnej Placówki jako Kolonii Akademickiej Uniwersytetu  
Jagiellońskiego, zapoczątkowało piękną historię szkolnictwa  
miejskiego. Historię, która liczy 450 lat!*

*To miejsce, w którym od lat rodzą się wiedza, pasje, emocje  
a także uczucia. To miejsce, w którym mówią wieki. W którym  
historię czuć na wyciągnięcie dłoni.*

*Fenomen szkoły to niezwykle połączenie przeszłości i  
nowoczesności. Dążenie do rozwoju, zmian i perspektyw. Pod rękę  
z hetmanem Janem Tarnowskim.*

*Miłośnikom oraz Przyjaciółom Liceum Ogólnokształcącego  
życzę, poza ustawicznym, wyniesionym ze Szkoły zapalem do zgłębiania  
wiedzy przez całe życie, także poczucia dumy i satysfakcji z tak  
niezwykłego, tarnowskiego rodowodu edukacyjnego. Tym zaś, którzy  
Szkołę na swojej drodze naukowej dopiero wybiorą, wszelkiej radości z  
tego powodu. Proszę również o siłę oraz chęć wspierania całego,  
oświatowego środowiska. Środowiska, któremu początek dała  
opisywana Kolegiata.*

Prezydent Miasta Tarnowa

*Edward Sępa*

## Kim był hetman Jan Amor Tarnowski



Hetman wielki koronny Jan Tarnowski herbu Leliwa (ur. 1488 w Tarnowie, zm. 16 maja 1561 w Wiewiórcy) pochodził z możnego rodu o statusie senatorskim. Jego matka – Barbara z Rożnowa była wnuczką Zawiszy Czarnego. Odebrał staranne wykształcenie – na dworze królewskim oraz studiując na Akademii Krakowskiej. Był to renesansowy humanista, mecenas, donator pierwszej tarnowskiej szkoły, polityk i rycerz. Przyjaźnił się z wybitnymi osobistościami epoki odrodzenia: Janem Kochanowskim, Klemensem Janickim, Mikołajem Rejem czy Łukaszem Górnickim. Sam jest autorem łacińskiego traktatu „Rada sprawy wojennej”, na którym wychowały się kolejne pokolenia dowódców wojskowych Rzeczypospolitej. O jego sławie świadczy pieśń poświęcona mu przez Jana Kochanowskiego: „O śmierci Jana Tarnowskiego”.



Kazimierz Brodziński

**Kazimierz Brodziński** (1791-1835) – poeta, filozof, krytyk literacki i tłumacz. Jest uważany za najwybitniejszego przedstawiciela preromantyzmu w Polsce. Jego rozprawa „O klasycyzmie i romantyzmie, tudzież o duchu poezji polskiej” przyczyniła się do wybuchu tzw. sporu romantyków z klasykami. Zdaniem Brodzińskiego literatura polska, aby osiągnąć odrębność, powinna zwrócić się w stronę rodzimości, podążać za własnym „czuciem” i charakterem narodowym, który postrzegał jako sielski i sentymentalny, a realizację tych założeń widział w sielance. Jego najwybitniejszym i jednocześnie programowym dziełem jest dramat „Wiesław”.



Józef Szujki, Jan Matejko, 1886 r.

**Józef Szujki** (1835 -1883) historyk, publicysta, poeta, prozaik. Poseł galicyjskiego Sejmu Krajowego. Był współtwórcą krakowskiej szkoły historycznej, która badała przyczyny narodowych niepowodzeń Polaków. Jeden z przedstawicieli i najaktywniejszych działaczy krakowskich konserwatystów – stańczyków.

# Sławni absolwenci

**Tadeusz Kantor** (1915-1990) - reżyser, malarz, scenograf, grafik, autor manifestów artystycznych, założyciel słynnego Teatru Cricot 2 w Krakowie. Był wielkim nowatorem w zakresie sztuk plastycznych i teatru. Do jego najwybitniejszych sztuk należą: „Wielopole, Wielopole” oraz „Umarła klasa”.



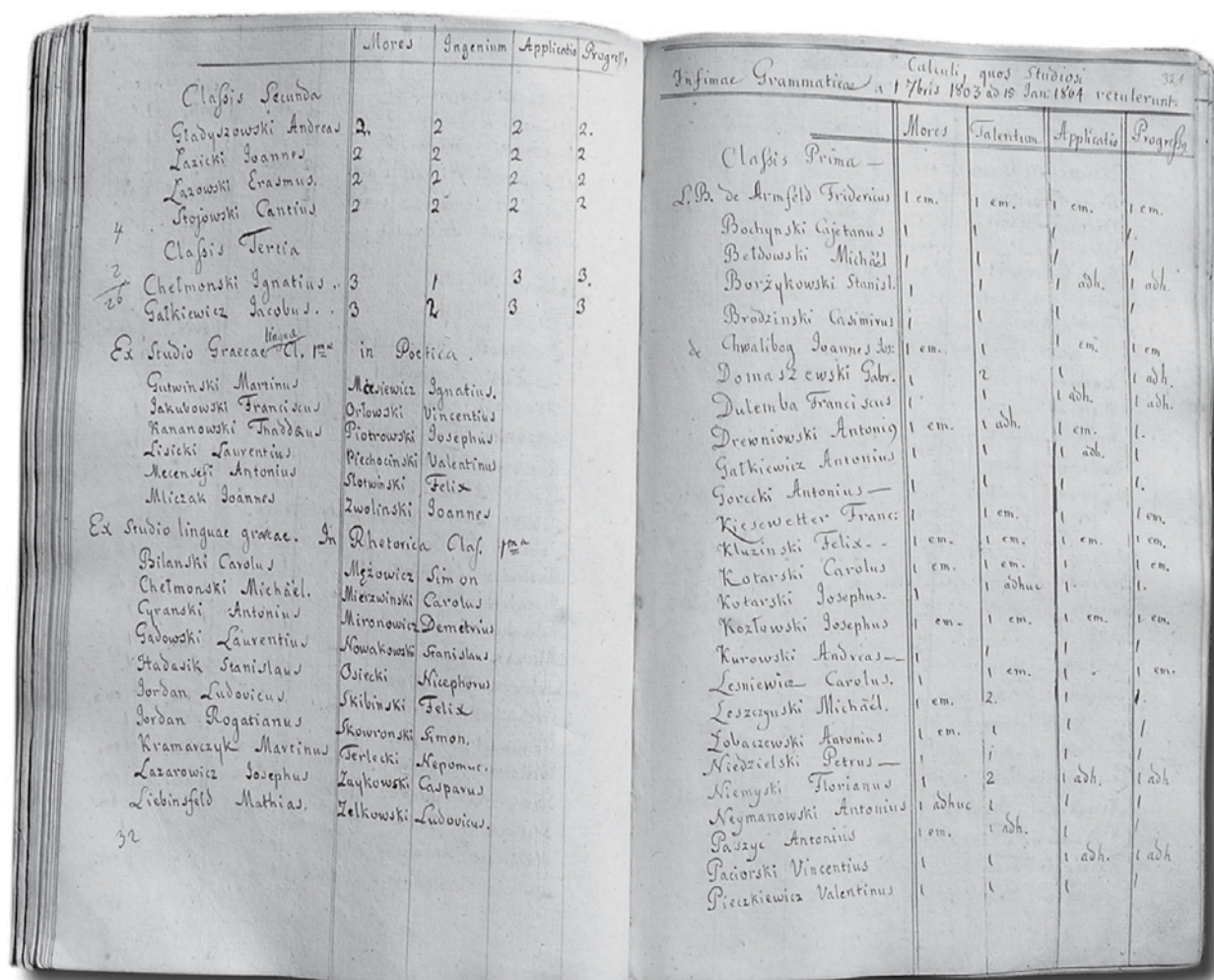
Spektakl „Umarła klasa” w I LO

**Jan Bielatowicz** (1913-1965) - pisarz, publicysta, poeta, krytyk literacki, żołnierz Drugiego Korpusu. Jest autorem m.in. „Książeczki” – zbiorku opartego na wspomnieniach z młodości i dzieciństwa. Utrwalił w niej ukochany Tarnów i I Liceum Ogólnokształcące.

**Tadeusz Nowak** (1930-1991) - pisarz i poeta należący do tzw. nurtu wiejskiego. Najślynniejsza jego powieść utrzymana w konwencji balladowo-baśniowej to: „A jak królem, a jak katem będziesz”.

**Roman Brandstaetter** (1906-1987) – polski pisarz, poeta, dramaturg i tłumacz. Znacząca Biblia. Jego twórczość obejmuje wiele dramatów, tomów wierszy i prozy. Jest autorem czterotomowej powieści „Jezus z Nazaretu”.

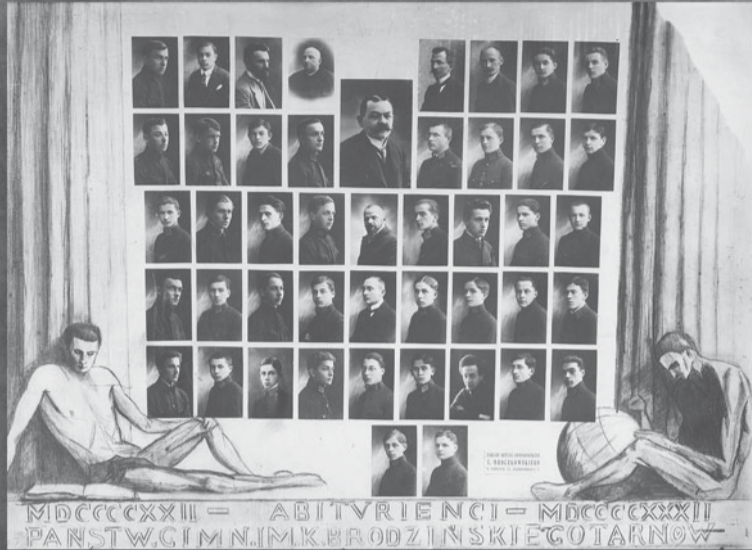
**Mieczysław Jastrun** (1903-1983) – polski poeta, prezentujący lirykę refleksyjno-filozoficzną i moralistyczną, tłumacz poezji francuskiej, rosyjskiej i niemieckiej. W jego twórczości, zwłaszcza prozatorskiej, znajduje się wiele wątków, odniesień czy wspomnień dotyczących czasu, kiedy żył i mieszkał w Tarnowie. Krainę dzieciństwa i młodości, odkrywamy w „Dziennikach i wspomnieniach”, „Pięknej chorobie”, „Smudze światła”, a zwłaszcza w ogłoszonych z rękopisów wspomnieniach „Pamięć i milczenie”.



Wpis do Księgi uczniów



# ABITURIENCI I GIMNAZJUM IM. K. BRODZIŃSKIEGO W TARNOWIE



rocznik 1922



rocznik 1923



rocznik 1924



rocznik 1926



## PROGRAM OBCHODÓW 450-LECIA



25 września 2009

- 10.00 Bazylika Katedralna, Msza św. i poświęcenie nowego sztandaru szkoły
- 11.00 Uroczysty przemarsz ulicami miasta
- 11.30 Odsłonięcie tablicy pamiątkowej (I LO)
- 12.00 Aula Wyższego Seminarium Duchownego: wystąpienia okolicznościowe, wręczenie nagród i odznaczeń państwowych, program artystyczny
- 14.00 I LO spotkania absolwentów
- 17.00 Noc Naukowców (Aula I LO)

26 września 2009

Imprezy towarzyszące

- 9.00 Wykłady popularno-naukowe prowadzone przez absolwentów I LO, Antoni Sypek „Zarys historii szkoły”, Józef Wróbel „Tarnowianie i wychowankowie I LO w literaturze”, ks. Ryszard Banach „Absolwenci szkoły w murach Wyższego Seminarium Duchownego”
- Zbigniew Święch „Europejskie echa unii polsko-litewskiej w 440-lecie Unii Lubelskiej”, Krzysztof Kmieć „O roślinach leczniczych i ekslibrisach”, Spotkania absolwentów na terenie szkoły
- 11.00 Korowód historyczny ulicami Tarnowa: I LO – Wałowa – Rybna – Rynek – pl. Kazimierza – Wałowa – I LO
- 11.30 Występy artystyczne na scenie przed budynkiem I LO
- Odczytanie aktu donacji hetmana Jana Tarnowskiego
- Tańce dworskie, walki rycerskie
- Fragmenty spektaklu opartego na motywach sielanki K. Brodzińskiego „Wiesław”
- Występ zespołu Czuband
- Występ zespołu cheerleaderek I LO oraz szkolnych zespołów artystycznych
- 20.00 Bał Absolwentów – Restauracja hotelu Tarnovia

